

Temat. Międzynarodowe formy ochrony przyrody.

1. Działania międzynarodowe w ochronie przyrody i środowiska:

a) pierwsze próby współdziałania międzynarodowego podjęto w XIX w. i na początku XX w., gdy zauważono potrzebę chronienia przyrody w skali globalnej.

- **1902 r. Konwencja Paryska**- dotyczyła ochrony ptaków pożytecznych dla rolnictwa- Polska przystąpiła do tej Konwencji w 1932 r.

b) intensyfikacja działań w tym zakresie po II wojnie światowej

- **w 1948 r.** w Fontainebleau pod Paryżem powołano Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody (wśród państw założycielskich była Polska)
- **w 1956 r.** w Edynburgu wyznaczono szersze cele i zadania i zmieniono nazwę na Światową Unię Ochrony Przyrody i Jej Zasobów- dzisiaj Światowa Unia Ochrony Przyrody IUCN
- **raport Sekretarza Generalnego ONZ U¹ Thanta** z 26 maja **1969 r.** w którym była mowa o kryzysie ekologicznym mającym zasięg ogólnosiwiatowy, o niebezpieczeństwie zagrażającym ludzkości , a wynikającym z degradacji środowiska. Pojawiło się w nim pojęcie „ochrona naturalnego środowiska”, które oznacza świadome działanie człowieka w środowisku i wykorzystywanie go w sposób racjonalny, pozwalający m. in. ograniczenie jego zniszczenia, zmniejszanie zakłócenia równowagi biologicznej , a także stwarzający warunki do odbudowy środowiska.
- **konferencja sztokholmska** Narodów Zjednoczonych „Człowiek i jego środowisko”- czerwiec **1972 r.**(113 państw). Efektem tego spotkania była **Deklaracja sztokholmska** zawierająca:
 - ✓ 26 zasad ochrony środowiska
 - ✓ międzynarodowy plan działania, obejmujący 109 swoistych rekomendacji do działania na rzecz ochrony środowiska
 - ✓ postanowienia instytucjonalne i finansowe, m. in. dotyczące utworzenia organizacji międzynarodowej pod nazwą Program Narodów Zjednoczonych Ochrony Środowiska UNEP

Deklaracja ta jest uważana za dokument, który stworzył podstawy międzynarodowego i ponadnarodowego prawa środowiska. **Deklaracja uznaje, że podstawowym prawem człowieka jest prawo do życia w środowisku, które pozwala na życie godne w dobrobycie.** Deklaracja sztokholmska dała początek zintensyfikowanej i zorganizowanej współpracy państw w dziedzinie ochrony środowiska. Na konferencji tej po raz pierwszy użyto pojęcia **zrównoważony rozwój**.

- **II konferencja w Rio de Janeiro, tzw. „Szczyt Ziemi”** nt. „Środowisko i rozwój”- czerwiec **1992 r.** (172 państwa). O ile konferencja sztokholmska kształtowała nowe podejście do ochrony środowiska, o tyle konferencja w Rio de Janeiro zaproponowała wizję nowego ładu społeczno – gospodarczego świata, który – w harmonii z naturą – zapewni ludzkości dalszy rozwój cywilizacyjny. **Za osiągnięcie konferencji należy uznać ideę łączącą problem ochrony środowiska z koncepcją rozwoju.**

Na konferencji tej przyjęto 5 obszernych dokumentów:

- ✓ **Deklaracja z Rio** (tzw. Karta Ziemi) w sprawie środowiska i rozwoju prezentująca 27 zasad ekorozwoju, przyszłych praw oraz obowiązków państw i obywateli wobec środowiska naturalnego
- ✓ **Globalny program działań**, zwany **AGENDĄ 21**, zawierający plan rozwoju zrównoważonego w kategoriach gospodarczych, społecznych i ekologicznych
- ✓ **Konwencja w sprawie zmian klimatu** , mająca na celu ustabilizowanie zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który nie doprowadzi do zachwiania światowego systemu klimatycznego
- ✓ **Konwencja o zachowaniu różnorodności biologicznej**
- ✓ **Deklaracja wytyczająca kierunki zrównoważonego rozwoju lasów, ich ochrony i użytkowania**

Na uwagę zasługuje pierwsza zasada deklaracji z Rio, mówiąca, że *„rozwój człowieka jest to dążenie do zdrowego i twórczego życia w harmonii z naturą..”* oraz ósma, głosząca *„...głównym celem nowego ładu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju i wyższej jakości życia”*. Dokumenty te mówią o nowej rzeczywistości społeczno – gospodarczej świata., o tzw. **erze ekologicznej** w rozwoju ludzkości. Era ekologiczna, traktująca Ziemię jako kolebkę życia ludzi i ich zrównoważonego rozwoju, ma zastąpić dotychczasową erę przemysłową, którą cechował wzrost gospodarczy z nadmierną eksploatacją i degradacją środowiska. W miejsce ekonomii zysku tworzy się nowa ekonomia ekologiczna, nastawiona na właściwe zarządzanie zasobami Ziemi.

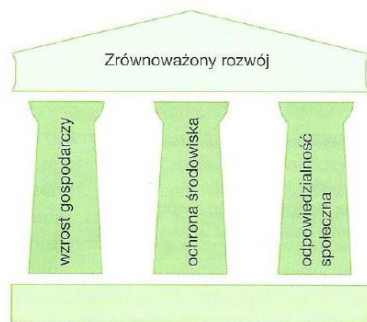
- **konferencja w Johannesburgu – sierpień 2002 r. – II Szczyt Ziemi** w sprawie **Zrównoważonego Rozwoju**. Podpisane dokumenty:

- ✓ Plan Działań
- ✓ Deklaracja Polityczna

2. Idea zrównoważonego rozwoju.

a) Zrównoważony rozwój – to trwały rozwój, który zaspokaja potrzeby obecne, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokajania ich potrzeb.

To taki rozwój, którego istotą jest harmonijne powiązanie ochrony środowiska i rozwoju gospodarczego państw. Zakłada równoległy rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska. Zrównoważony rozwój umożliwia pogodzenie dążenia do osiągnięcia zysku ekonomicznego z troską o środowisko przyrodnicze i otoczenie społeczne

Zrównoważony rozwój wprowadza się poprzez:

- ograniczanie zużywania [zasobów odnawialnych](#) do granic określonych możliwościami odtwarzania tych zasobów,
- ograniczanie zużywania [zasobów nieodnawialnych](#) w skali umożliwiającej ich stopniowe zastępowanie przez odpowiednie substytuty;
- stopniowe eliminowanie z procesów gospodarczych [substancji niebezpiecznych](#) i [toksycznych](#);
- utrzymywanie [emisji zanieczyszczeń](#) w granicach wyznaczonych przez [pojemność asymilacyjną środowiska](#);
- odtwarzanie i stała ochrona [różnorodności biologicznej](#) na poziomach: [ekosystemowym](#), [gatunkowym](#) i [genowym](#);
- uspołecznienie procesów podejmowania decyzji dotyczących lokalnego [środowiska przyrodniczego](#);
- dążenie do zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i dobrobytu obywatelom, rozumianego jako tworzenie [warunków](#) sprzyjających ich [zdrowiu](#) fizycznemu, psychicznemu i społecznemu.

b) W 1980 r. powstał dokument Światowa strategia ochrony przyrody, w którym została opisana idea zrównoważonego rozwoju- inicjatorami były: IUCN, WWF, UNEP

c) W Polsce rozwój zrównoważony jest zasadą konstytucyjną, głęboko wpisaną w system prawny. Nie jest zaprzeczeniem postępu gospodarczego, lecz atrybutem jego trwałości.

- W Konstytucji RP zapisano „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”
- Najważniejszym dokumentem zawierającym zasadę zrównoważonego rozwoju w skali kraju jest Polityka Ekologiczna Państwa przyjęta przez Sejm RP w 1991 r.
- Rząd przygotował strategię zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 r., która ma harmonijnie łączyć troskę o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego narodu z postępowaniem cywilizacyjnym i ekonomicznym, będącym udziałem wszystkich grup społecznych – dokument „Polska 2025. Długotrwała strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju”

3. Przykładowe konwencje, międzynarodowe, które zawarła Polska.

- **konwencja ramsarska**, która dotyczy ochrony obszarów wodno- błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życia ptaków wodnych
- **konwencja CITES**, której przepisy umożliwiają kontrolowanie handlu i obrotu gatunkami zagrożonymi wyginięciem między innymi poprzez konieczność posiadania zezwolenia na wywóz za granicę osobników, ich części albo wytworzonych z nich produktów
- **konwencja bońska**, która powstała w celu ochrony dzikich zwierząt migrujących

4. Międzynarodowe obszary chronione. Wg. def. IUCN obszar chroniony- fragment łądy lub morza, na którym ochronie podlegają: różnorodność biologiczna, zasoby naturalne oraz wartości kulturowe. Na podstawie tej definicji wyróżniono siedem kategorii obszarów chronionych – tabela w podręczniku.

5. Rezerваты biosfery – miejsca szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, w których rozwój gospodarczy nie zakłóca równowagi biologicznej.

Rezerваты biosfery na świecie powstały w ramach programu UNESCO „Człowiek i biosfera” Według *Ramowego statutu światowej sieci rezerwatów biosfery*, powstałej w [1995](#), rezerваты te są tworzone, aby promować i demonstrować zrównoważony związek człowieka z biosferą. Artykuł 4. stanowi, że rezerwat biosfery obejmuje mozaikę [ekosystemów](#). W ramach tych rezerwatów znajdują się ekosystemy reprezentatywne dla głównych [biomów](#) danego kraju. Celem powstania tych rezerwatów jest stworzenie miejsc ochrony, obserwacji i badań. W ramach każdego rezerwatu tego typu wyróżnia się strefę centralną (*core zone*), buforową (*buffer zone*), czyli zabezpieczającą oraz przejściową (*transition zone*). **Na terenie Polski znajduje się 11 rezerwatów biosfery.**

https://pl.wikipedia.org/wiki/Rezerваты_biosfery_w_Polsce

6. Korytarze ekologiczne – obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Łączą one obszary chronione, zapobiegając ich fragmentacji- tworzą się **sieci ekologiczne**.

7. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.. W jej skład wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony ptaków- wytypowane na podstawie Dyrektywy Ptasiej (dyrektywa o ochronie dziko żyjących ptaków)
- specjalne obszary ochrony siedlisk- selekcjonowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej (dyrektywa o ochronie siedlisk naturalnych oraz dziko żyjącej fauny i flory)

NATURA 2000

8. Organizacje pozarządowe działające w zakresie ochrony przyrody.

Proszę zapisać temat lekcji, krótka notatkę i rozwiązać zadania z karty pracy. Efekty swojej pracy proszę przesać na adres bozena.stopa@wp.pl do 16 maja

KARTA PRACY. Międzynarodowe formy ochrony przyrody.

Zadanie 1 (1 pkt.)

Pojęcia zrównoważony rozwój użyto po raz pierwszy:

- A. Na I Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku.
- B. Na II Szczycie Ziemi w Johannesburgu w 2002 roku
- C. Na XXIII sesji ONZ, w raporcie U¹Thanta
- D. W deklaracji pierwszej konferencji poświęconej środowisku człowieka w Sztokholmie w 1972 roku

Zadanie 2 (1 pkt.)

Zaznacz trzy przykłady działań, które zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju mogą przyczynić się do poprawy stanu środowiska.

- A. Wzmoczona eksploatacja węgla kamiennego- najbardziej dostępnego paliwa w Polsce.
- B. Powszechniejsze wykorzystywanie alternatywnych źródeł energii, np. biopaliw.
- C. Konserwacja przestarzałych zakładów przemysłowych, umożliwiającą zaoszczędzenie środków., które trzeba byłoby przeznaczyć na budowę nowych.
- D. Modernizacja przemysłu umożliwiającą wykorzystanie nowych, wydajniejszych i bardziej przyjaznych środowisku technologii.
- E. Poprawianie warunków bytu ludzi.

Zadanie 3 (1 pkt.)

Podaj nazwę dokumentu, w którym zamieszczono długoterminową polską strategię trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Zadanie 4 (1 pkt.)

Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000 obejmuje specjalne obszary wyodrębnione z terenów, na których znajdują się poszczególne typy siedlisk lub żyją populacje gatunków wskazane przez Unię Europejską. Obszary chronione są połączone ze sobą korytarzami ekologicznymi.

Podaj nazwę dwóch dyrektyw, zgodnie z którymi wyodrębnia się opisane powyżej obszary.

Zadanie 5 (1 pkt.)

Wybierz i zaznacz poprawne dokończenie poniższego zdania. Konwencja waszyngtońska, zwana CITES

- A. powstała w celu ochrony dzikich gatunków zwierząt migrujących, które regularnie przekraczają granice państw.
- B. dotyczy ochrony obszarów wodno-błotnych, mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życia ptaków wodnych.
- C. umożliwia kontrolowanie handlu i obrotu gatunkami roślin i zwierząt zagrożonych wyginieciem.
- D. umożliwia tworzenie obszarów ochrony siedlisk przyrodniczych zagrożonych wyginieciem w państwach Unii Europejskiej.

Zadanie 6 (2 pkt.)

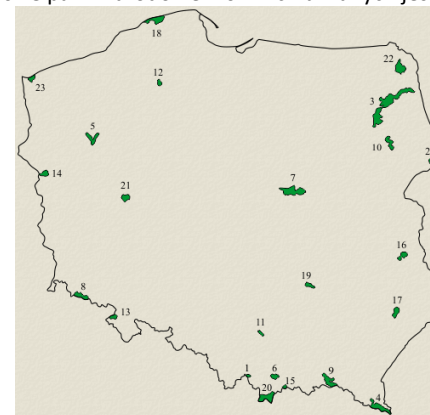
Z inicjatywy społecznej powstaje wiele organizacji pozarządowych skupiających ludzi, którzy chcą pomóc przyrodzie.

Oceń poniższe stwierdzenia dotyczące najpopularniejszych organizacji pozarządowych. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

1. Liga Ochrony Przyrody to najstarsza organizacja ekologiczna w Polsce, mająca w godle żubra.	P	F
2. GREENPEACE zajmuje się cykliczną publikacją aktualizowanych czerwonych list obszarów chronionych i gatunków zagrożonych na świecie.	P	F
3. IUCN prowadzi badania naukowe, których wyniki są wykorzystywane przy opracowywaniu prawa w zakresie ochrony przyrody.	P	F
4. Spektakularne happeningi i marsze protestacyjne są typowym przykładem działania GREENPEACE.	P	F
5. WWF ma udział w tworzeniu wielu parków narodowych oraz w utworzeniu Światowej Strategii Ochrony Przyrody.	P	F
6. Bielik amerykański jest popularnym i znanym na całym świecie symbolem WWF.	P	F

Zadanie 7 (5 pkt.)

Mapa przedstawia polskie parki narodowe. 10 z nich uznanych jest za rezerwaty biosfery.

a) Podaj numer i nazwę najmłodszego rezerwatu biosfery w Polsce. (2019r.)

b) Zaznacz na mapie Rezerwat Biosfery Jeziora Mazurskie, który powstał w 2017r. w miejscu Rezerwatu Biosfery "Jezioro Łuknajno"

c) Podaj numery i nazwy pozostałych 9 rezerwatów biosfery.

.....

.....

.....

.....

.....